

Клімат майбутнього без загрози для життя!

Робоча Група неурядових екологічних організацій України
з питань зміни клімату: www.climategroup.org.ua
тел: (044) 353-78-42 тел./факс: (044) 286-30-32
01032, м.Київ, вул.Комінтерну,1

Робоча група неурядових організацій з питань зміни клімату (РГ ПЗК) у складі 22 легалізованих громадських екологічних організацій з різних регіонів України надає Вашій увазі **Позицію неурядових екологічних організацій щодо пост-Киотської угоди**

Наукові висновки стають дедалі більш невтішними: клімат змінюється набагато швидше, ніж це передбачалося ще декілька років тому, і навіть швидше, ніж прогнозувалося найгіршим зі сценаріїв Міжнародної групи експертів зі зміни клімату при ООН (МГЕЗК) 2007 року.

Термін дії Киотського протоколу закінчується у 2012 році. Вже у 2013 році його має замінити нова угода, яка на той час уже має бути ратифікована всіма країнами світу. Тому дуже важливо досягти домовленостей на міжнародних переговорах ООН, що пройдуть у листопаді-грудні у Канкуні (Мексика), сприяти своєчасному створенню угоди з юридичними зобов'язаннями щодо зниження викидів парникових газів та з інших важливих питань кліматичних переговорів.

Згідно з Додатком 1 до Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату (РК ООН ЗК), Україну відносять до промислово розвинених країн. Уже зараз Україна повинна предствити таку позицію на міжнародних переговорах, яка би сприяла їх прогресу в цілому та укладанню нової угоди зокрема. В умовах складного та повільного процесу кліматичних переговорів, країни повинні йти на компроміс задля укладання пост-Киотської угоди.

Сподіваємося, що позиція неурядових екологічних організацій буде врахована при прийнятті рішення щодо офіційної позиції України на майбутніх переговорах ООН зі зміни клімату. Наша країна повинна усвідомлювати необхідність представлення такої позиції, яка би не покладала на країну непосильних зобов'язань, сприяла її розвитку та, з іншого боку, відповідала принципам справедливості та історичної відповідальності у вирішенні проблем зміни клімату.

Позиція Робочої групи з питань зміни клімату щодо зобов'язання скорочення викидів України на пост-Кіотський період.

Українські неурядові екологічні організації пропонують, щоб Україна обрала за мету стабілізувати викиди парникових газів на рівні 2004-2008 року до 2020 року з їх подальшим скороченням. Тобто, забезпечити ріст економіки країни без росту викидів парникових газів.

У термінах Кіотського протоколу таке зобов'язання означає **зниження викидів парникових газів в Україні на 55% від рівня 1990 року до 2020**. Для України така мета є технічно та економічно доцільною і абсолютно виправданою та реалістичною, зважаючи на значний потенціал енергозбереження та доступу України до сучасних механізмів Кіотського протоколу і можливих майбутніх механізмів пост-Кіотської угоди. Також така мета відповідає науковим висновкам Міжурядової групи експертів зі зміни клімату при ООН про необхідність досягнення піку викидів парникових газів до 2020 року з подальшим їх зниженням.

Аргументи з боку України щодо відсутності фінансів для розвитку відновлювальних джерел енергії та впровадження заходів з енергоефективності не є обґрунтованими. Згідно з Енергетичною стратегією України до 2030 року, планується збудувати 22 атомні реактори за бюджетні гроші, кожен з яких коштує щонайменше 1,5 млрд. доларів. З бюджетних коштів щороку виплачуються величезні субсидії для вугільної промисловості: у 2008 році вони склали 7475,68 млрд. грн., що становить приблизно 3% від річного бюджету України.

У той же час, направляючи кошти на енергозбереження в енергетичному та житлово-комунальному секторі, можна зменшити потребу у будівництві такої кількості реакторів та вугільних ТЕЦ, зекономити бюджетні кошти, створити багато нових робочих місць та забезпечити енергетичну незалежність держави. Згідно з аналізом експертів Міжнародної енергетичної агенції, вкладати кошти в енергозбереження в 4-10 разів вигідніше, ніж будувати будь-які нові електростанції. Для цього потрібні відповідні політичні рішення, перегляд енергетичної стратегії та жорсткі реформи в енергетичному секторі.

Мета нової міжнародної кліматичної угоди полягає в попередженні змін клімату, а також у допомозі найбільш уразливим країнам адаптуватися до цих змін. Зараз час для рішучих дій задля зниження викидів парникових газів і задля запобігання здійсненню найгіршого зі сценаріїв, передбачених вченими. Цьогорічна Конференція ООН зі зміни клімату в Канкуні повинна стати переломним моментом в укладанні нової кліматичної угоди. Термін дії Кіотського протоколу завершується у 2012 році. На даний момент існує ймовірність появи часового проміжку між двома періодами виконання зобов'язання, або між двома угодами. Як правило, ратифікація міжнародних угод країнами світу триває принаймні 3 роки. Тож, аби забезпечити безперервність скорочення викидів парникових газів після 2012 року, угоду потрібно підписати якомога швидше.

ОБГРУНТУВАННЯ ТА ПОЯСНЕННЯ

Загальний коментар до офіційної позиції України на пост-Киотський період

Офіційна позиція України, яку представило Національне агентство екологічних інвестицій, не є достатньо амбітною, зважаючи на низькі цілі зі скорочення викидів парникових газів. Позиція України не відповідає висновкам та рекомендаціям Міждержавної групи експертів зі зміни клімату про необхідність зменшення викидів парникових газів для індустріально розвинених країн з Додатку 1 до Киотського протоколу, до яких відноситься Україна. Також позиція України не стимулює енергозбереження, запровадження заходів з енергоефективності та розвиток відновлювальних джерел енергії на національному рівні.

Україна повинна бути готова йти на компроміси і розробити декілька можливих сценаріїв розвитку подій в Канкуні. Останні законодавчі ініціативи в США та ЄС про обмеження ввезення товарів від країн, які не скорочують викиди, обов'язковий збір на викиди для авіасполучення з ЄС тощо, свідчать про те, що жодна країна не зможе бути осторонь необхідності скорочувати викиди та платити за забруднення. Уряд України повинен прийняти політичні рішення про необхідність поступового реального скорочення викидів парникових газів. Така політика виправдана економічною доцільністю заходів з енергозбереження в Україні та довгостроковою метою досягнення енергобезпеки.

Щодо цілей зі скорочення викидів парникових газів

До цього часу на міжнародних зустрічах ООН державам складно досягнути домовленостей щодо кількісних зобов'язань зі скорочення викидів парникових газів серед країн Додатку 1. Поки що країни висловили своє бачення щодо зобов'язань до 2020 року, але сукупний рівень оголошених цілей ледве сягає 15% скорочення від рівня 1990 року до 2020 року. Щоб утримати глобальне потепління в межах 2°C, країни групи Додатку 1 повинні взяти сукупні зобов'язання у розмірі принаймні 40% від 1990 року до 2020 року. Зважаючи на важливість переговорів та тиск з боку світової спільноти, буде оцінюватись адекватність зобов'язань зі зниження викидів парникових газів для кожної країни.

Навіть від найбільших країн, що розвиваються, таких як Китай та Індія, очікуються виконання певних заходів зі скорочення викидів. Ці країни уже впроваджують на національному рівні політику з енергоефективності та збільшують використання відновлювальних джерел енергії. За ситуації, коли бідніші за Україну країни повинні будуть запроваджувати заходи скорочення викидів, Україна не зможе і не повинна стояти осторонь світової проблеми.

Не брати участь у майбутній угоді буде не вигідно всім країнам: з одного боку, втрачаються можливості технічної співпраці та доступу до гнучких механізмів, а з іншого, ЄС та США розглядають варіант запровадження законодавства, що буде накладати митний збір в залежності від обсягів викидів парникових газів на одиницю виробленої продукції. Тобто, навіть якщо Україна не візьме необхідного зобов'язання у міжнародній угоді, економіка країни буде страждати від відсутності політики енергозбереження.

Принципи формування цілей зі скорочення викидів парникових газів на пост-Киотський період

Встановлення національних цілей зі скорочення викидів парникових газів після 2012 року повинно ґрунтуватися на наукових фактах та на принципах рівності та «спільної, але диференційованої відповідальності» емітерів за негативні наслідки антропогенного впливу на кліматичну систему.

Відповідно до висновків МГЕЗК, для досягнення стабілізації концентрації CO₂ в атмосфері Землі на рівні 350 ppm (particles per million – часток на мільйон) та утримання середньорічного глобального потепління в межах 2°C необхідно досягти загального скорочення викидів парникових газів промислово розвиненими країнами (до них також належить і Україна) мінімум на 40% до 2020 року від рівня 1990 року, та на 80-95% до 2050 року від 1990.

Пост-Кіотська угода до Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату повинна формуватися на принципі міжнародних зобов'язань абсолютних скорочень викидів парникових газів для країн Додатку 1, куди також входить Україна. Також повинні враховуватися секторальні або добровільні скорочення викидів для країн, які не входять в Додаток 1. Саме такий підхід змушує країни Додатку 1 впроваджувати політику зі зниження викидів парникових газів та створює ринкові умови для впровадження гнучких механізмів скорочення викидів парникових газів.

Обов'язки зі скорочення викидів для усіх промислово розвинених країн мають бути виражені у формі кількісних цілей, юридично обов'язкових для виконання.

Сучасний об'єм викидів парникових газів в Україні та офіційна мета на переговори

Станом на 1990 рік, викиди парникових газів в Україні склали 926,0 млн. т. CO₂-екв. У 2008 році викиди становили 420,6 млн.т., що на 54,4% менше у порівнянні з базовим 1990 роком ¹

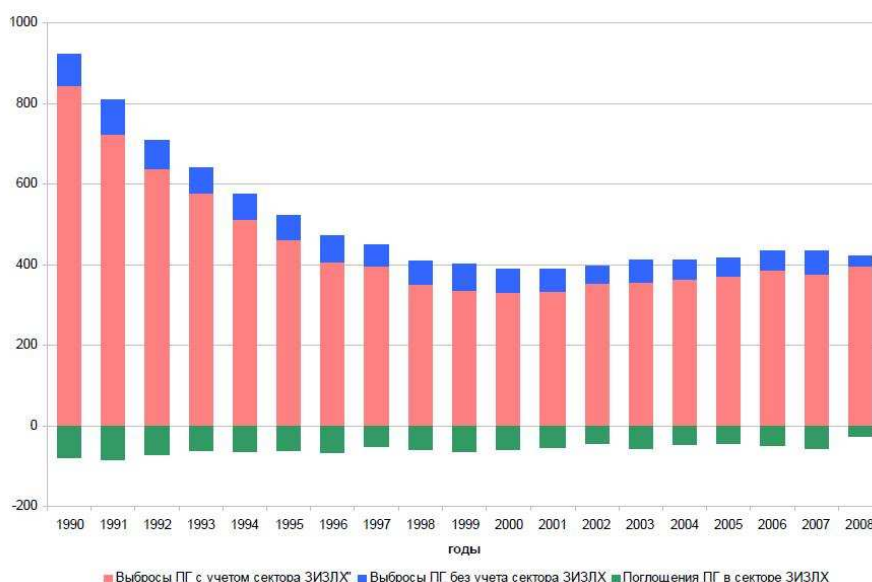

Рис. Р2.1. Общие объемы выбросов (+) и поглощений (-) ПГ с и без учета сектора ЗИЗЛГ за 1990-2008 гг., млн. т CO₂-экв.

Рис. 1. Загальні викиди (+) та поглинань (-) ПГ з та без урахування ЗІЗЛГ за 1990-2008 рр., млн т. CO₂-екв. (Джерело: Национальный кадастр антропогенных выбросов из источников и абсорбции поглотителями парниковых газов в Украине за 1990-2008 год.)

У тексті проекту офіційної позиції України на міжнародні кліматичні переговори пропонується взяти зобов'язання до 2020 року „не перевищити 80% викидів від рівня базового 1990 року,..”

Натомість, відповідно до енергетичної стратегії України до 2030 року, розроблений прогноз викидів парникових газів показує, що їх обсяг за жодного сценарію економічного розвитку не перевищить рівня 70% від 1990 р. до 2020 року. Оскільки на сьогодні викиди в Україні складають

¹ Национальный кадастр антропогенных выбросов из источников и абсорбции поглотителями парниковых газов в Украине за 1990-2008 гг.

лише 45% від рівня 1990 року, оголошене зобов'язання фактично означатиме лише ріст викидів парникових газів на 70% від сьогоденного рівня. Тобто, фактично Україна ніяких зобов'язань зі **скорочення** викидів парникових газів на себе не бере, що є принципово невірним, суперечить цілям і меті РКООНЗК, завданням міжнародних переговорів зі зміни клімату та не відповідає висновкам міжнародної групи експертів ООН зі зміни клімату, які вказують на необхідність **скорочення** викидів парникових газів державами.

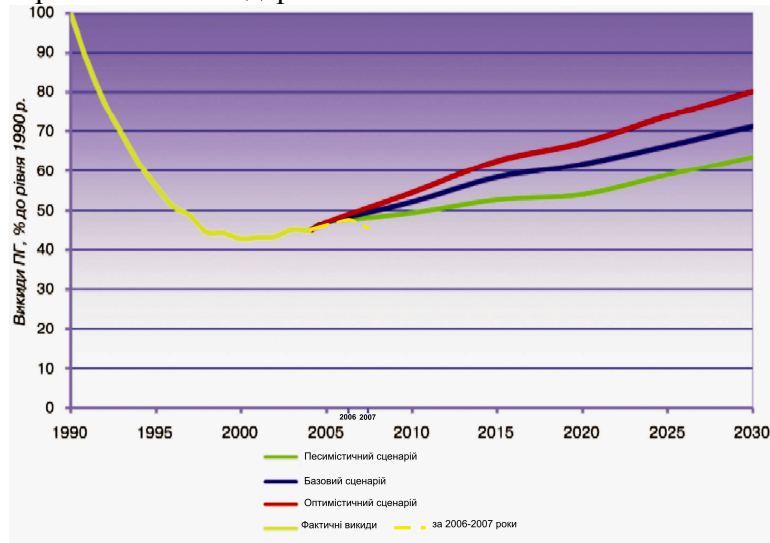
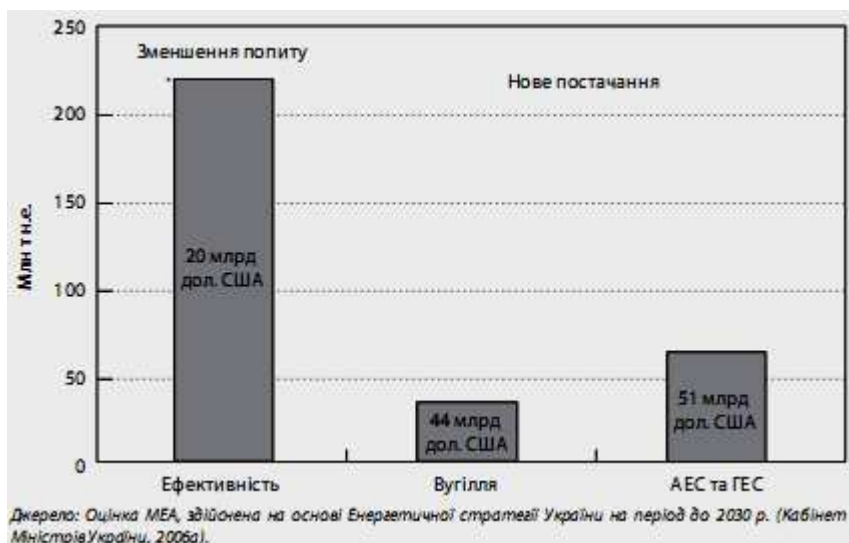

Рис. 2. Перспективна оцінка викидів ПГ до 2030 р. у відсотковому співвідношенні до рівня 1990 р. для різних сценаріїв економічного розвитку. (Джерело: Друге Національне повідомлення України з питань зміни клімату)

При цьому Україна залишається однією з найбільш енергетично неефективних країн у світі. Енергоємність ВВП України у 2,6 рази перевищує середній рівень енергоємності ВВП країн світу. Висока енергоємність ВВП в Україні є наслідком істотного технологічного відставання у більшості галузях економіки і житлово-комунальній сфері.

Міжнародним енергетичним агентством проведено аналіз інвестиційних витрат в енергетичному секторі країни. Результати свідчать, що в Україні інвестування в підвищення енергоефективності у 4-10 разів економічно вигідніше, ніж інвестування у нові виробничі потужності - вугільні та атомні електростанції.

Джерело: Оцінка МБА, здійснена на основі Енергетичної стратегії України на період до 2030 р. (Кабінет Міністрів України, 2006а).

Рис. 3. Результати інвестицій: інвестиційні кошти порівняно зі змінами в енергетичному балансі, 2005-2030 рр.

Економічно обґрунтований потенціал відновлювальних джерел енергії в Україні оцінюється у межах 14% від загальної кількості джерел первинної енергії 2030 року, що в 2,25 рази вище, ніж передбачено офіційною енергетичною стратегією. Тому цей потенціал необхідно враховувати для досягнення виконання зобов'язань України зі скорочення викидів парникових газів.

Розрахунки мети зі скорочення викидів парникових газів для України

У січні 2009 року Європейська Комісія оприлюднила своє повідомлення зі зміни клімату по позиції стосовно окремих питань на переговорах². У цьому документі ЄС прорахував можливий варіант розподілу дозволів на викиди парникових газів серед групи країн Додатку 1 за умови, що ця група сукупно візьме зобов'язання скоротити викиди на 30% до 2020 від 1990 року.

За основу розрахунків було обрано 4 критерії:

- (1) економічна спроможність платити за індикатором ВВП/людину - a;
- (2) рівень викидів парникових газів на одиницю ВВП - b;
- (3) історична відповідальність країн за викиди (загальний обсяг протягом 1990-2005) – c;
- (4) динаміка зміни чисельності населення – d.

Для України, враховуючи усі критерії, була отримана цифра зобов'язання скорочення викидів на 12% від рівня 2005 року або на 60% від рівня 1990 року. Тобто, беручи до уваги потенціал скорочення викидів, економічну ситуацію в країні, історичну відповідальність та зміни в населенні, зобов'язання на такому рівні є логічними та обґрунтованими.

	Частка відповідно до ВВП/Людину	Частка відповідно до ПГ/ВВП	Частка відповідно до ПГ '90-'05	Частка відповідно до населення	Зобов'язання від 2005	Зобов'язання від 1990
	A	b	c	d	e=a+b+c+d	
EU 27	-10,2%	-10,1%	-5,2%	1,7%	-24%	-30%
Австралія	-12,6%	-16,7%	-20,0%	10%	-39%	-24%
Канада	-12,6%	-14,6%	-19,3%	7,8%	-39%	-23%
Ісландія	-17,3%	-4,9%	-14,0%	7,6%	-29%	-21%
Японія	-12,8%	-5,6%	-12,5%	1,7%	-29%	-24%
Нова Зеландія	-9,6%	-12,8%	-19,3%	9,8%	-32%	-15%
Норвегія	-20%	-4,7%	-13,3%	3,9%	-34%	-28%
Росія	-1,4%	-20%	8%	0,8%	-13%	-38%
Швейцарія	-16,5%	-4%	-10,7%	3,4%	-28%	-27%
Україна	0,0%	-20%	8%	0,0%	-12%	-60%
США	-14,3%	-12,3%	-15,9%	8,2%	-34%	-24%

Згідно з дослідженням Міжнародного інституту прикладного системного аналізу МПСА (IACSA), зробленого у 2009 році, викиди в Україні у 2020 році будуть на рівні – 54% від рівня

² http://ec.europa.eu/environment/climat/pdf/future_action/part2.pdf

1990 року. З нижченаведеного графіку видно, що витрати на дії зі зниження викидів парникових газів є економічно рентабельними на рівні -57% від 1990 року до 2020 року³.

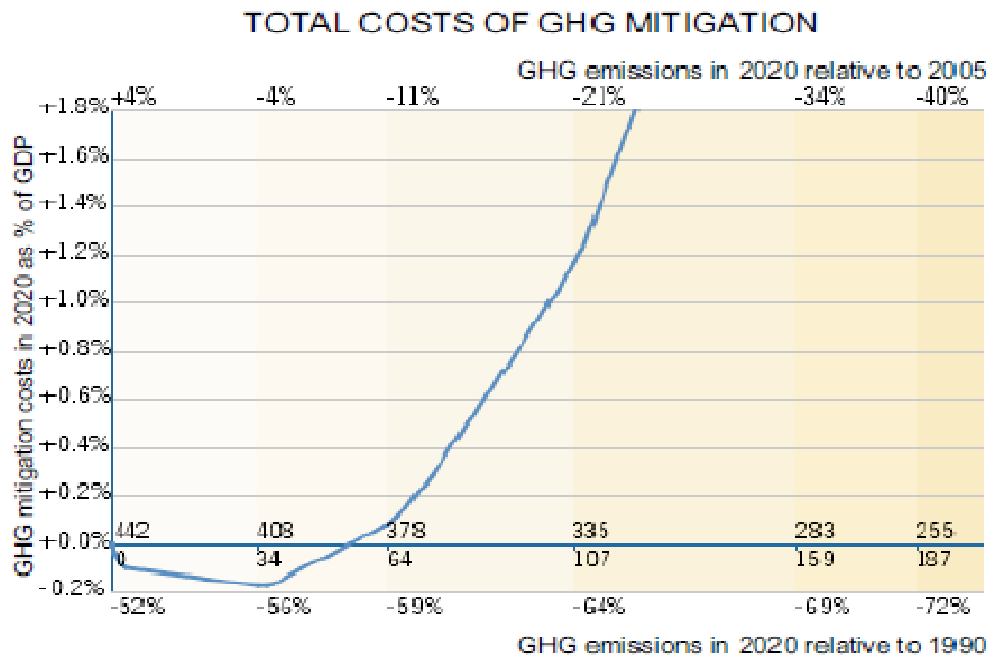

Рис. 4 Загальні витрати на заходи зі зниження викидів парникових газів.

Джерело: Міжнародний інститут прикладного системного аналізу МІПСА (IACSA), 2009 р.

Фінансові зобов'язання України на пост-Киотський період

Украї важливою умовою успішного підписання пост-Киотської угоди є прийняття рішення стосовно наявності коштів на програми адаптації, скорочення викидів парникових газів, зупинки вирубки лісів та розвитку технологій в країнах, що розвиваються. Фінансові надходження до Міжнародного кліматичного фонду повинні бути передбачуваними, постійними та достатніми. Управління Міжнародним кліматичним фондом повинно повністю підпорядковуватись Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміни клімату.

В переговорному тексті на даний момент розглядаються такі можливості щодо джерел наповнення Міжнародного кліматичного фонду:

1) Замість безкоштовного отримання дозволів на викиди парникових газів країнами Додатку 1 (одиниць установленої кількості), пропонується аукціонний продаж відсотку квот на викиди парникових газів. Відповідно до цієї пропозиції, кожна країна має викупити певний відсоток дозволів на викиди парникових газів, і лише країни Додатку 1 до Киотського протоколу будуть відповідальні за наповнення фонду.

2) Фінансові внески від кожної країни за критеріями: кількість викидів, історична відповідальність, кількість населення, рівень ВВП (Мексиканська пропозиція).

Ця пропозиція передбачає, що рівень ВВП повинен репрезентувати фінансові можливості країни для боротьби зі зміною клімату. Відповідно, ті країни, що мають більшу спроможність платити, повинні вносити до фонду більші суми. Пропонується, що усі країни (як розвинені, так і такі, що розвиваються) будуть отримувати кошти з фонду, але розвинені країни зможуть використати лише певний відсоток коштів, що вони внесли в фонд.

³ <http://gains.iiasa.ac.at/gains/reports/Annex1-pledges.pdf>

3) Механізми відрахування від авіаційних та морських перевезень.

4) Відрахування від всіх операцій з торгівлі квотами та інших гнучких механізмів.

Механізм наповнення Міжнародного кліматичного фонду, швидше за все, складатиметься з кількох джерел, наведених вище. Але за будь-якого механізму очевидно, що Україні доведеться брати участь у наповненні міжнародного фонду. Відповідно, потрібно обрати для себе найбільш прийнятний варіант фінансової участі у наповненні фонду.

Позиція України щодо головного фінансового навантаження на країни Додатку II до РК ООН ЗК є необґрунтованою. Долучення до країн Додатку 1 автоматично означає подвоєні зобов'язання: (1) скорочення викидів у себе в країні та (2) надання фінансової та технічної допомоги країнам, що розвиваються, в адаптації та скороченні викидів.

Враховуючи законодавчі ініціативи ЄС та США щодо додаткового оподаткування товарів та сировини з високою енергоємністю, низький рівень енергоефективності в Україні, орієнтовану на експорт промисловість нашої держави, Україні так чи інакше доведеться платити.

Щодо переносу вуглецевих одиниць з першого періоду дії Кіотського протоколу

Зараз переговори ведуться у двох напрямках: досягнення домовленості щодо другого періоду дії Кіотського протоколу на 2013-2018 роки та формування нової пост-Кіотської угоди. У формуванні нової угоди зацікавлені розвинені країни Додатку Б Кіотського протоколу, тому що в пост-Кіотській угоді є можливість долучити США, які не ратифікували Кіотський протокол. Також у пост-Кіотській угоді обговорюється необхідність виконання заходів із скорочення викидів для країн, що розвиваються, за умов підтримки з боку розвинених країн. Країни ведуть переговори щодо нових підходів по фінансах, передачі технологій, тощо.

За умови прийняття нової угоди невикористані квоти на викиди парникових газів, які утворилися в результаті дії Кіотського протоколу, переноситися, скоріш за все, не будуть. У разі продовження дії Кіотського протоколу постає питання: що ж буде з невикористаними квотами за період 2008-2012 років?

Дуже сумнівно, що в пост-Кіотській угоді буде передбачене повне перенесення вуглецевих одиниць з першого періоду зобов'язань. Україна повинна бути готова до компромісу щодо неможливості самого перенесення або запровадження обмеженого використання квот з першого періоду. Як показує переговорний процес, у своїй позиції Європейський Союз та інші країни виступають проти перенесення квот з попередніх періодів дії зобов'язань. США та найбільші країни, що розвиваються (Китай, Індія та інші) також виступають проти переносу вуглецевих одиниць. Серед зацікавлених у переносі невикористаних квот - Україна, Білорусь, Росія та, певною мірою, нові члени ЄС, але вони будуть дотримуватися загальної позиції ЄС.

Українські екологічні громадські організації виступають проти перенесення невикористаних квот з першого періоду дії Кіотського протоколу. Надлишок квот, який зараз має Україна, був отриманий не за рахунок системного впровадження заходів для зменшення викидів парникових газів, а за рахунок економічного спаду в 1990х роках.

Досвід продажу Україною квот Японії на початку 2009 року показав, що процедура вибору проектів та використання отриманих коштів від продажу квот не відповідає принципам схеми зелених інвестицій. Майже за два роки з моменту продажу квот Японії в Україні не реалізовано жодного проекту по схемі зелених інвестицій. Вибір проектів для фінансування за схемою зелених інвестицій є абсолютно непрозорим і відбувається без участі громадськості.

Міжнародний резонанс щодо питання зникнення та нецільового використання коштів від продажу квот створив негативний міжнародний імідж для України. Такий механізм міжнародної торгівлі квотами не лише не сприяє додатковому скороченню викидів парникових газів в Україні, а також підриває ефективність Кіотського протоколу.

У разі продовження дії механізму міжнародної торгівлі квотами на рівні РКЗК ООН повинні бути встановлені правила, що забезпечать оцінку, звітування та перевірку (MRV) дій урядів по схемі зелених інвестицій.

Щодо викидів парникових газів від авіаційного та морського транспорту

Наразі викиди парникових газів в результаті використання бункерного палива у секторах міжнародного авіаційного та морського транспорту не включені в Кіотський протокол та не повинні скорочуватися. Проте їх рівень стрімко зростає, і вони є відповідальними за 10% антропогенного впливу на клімат. Невключення викидів парникових газів у результаті використання бункерного палива у секторах міжнародного авіаційного та морського транспорту може призвести до подвоєння чи навіть до потроєння їх викидів до 2050 року.

Оскільки авіація та морський транспорт є, за своєю суттю, глобальними галузями, політика зі скорочення викидів парникових газів у цих секторах також має бути глобальною. Встановлення секторального зобов'язання зі скорочення викидів парникових газів в даних сферах є необхідним.

Зважаючи на можливість прийняття країнами ЄС законодавства про обмеження викидів парникових газів при авіаційних перевезеннях, Україна повинна брати участь у переговорному процесі щодо питання викидів від авіаційного та морського транспорту та виробити свою позицію.

Пропозиція громадських неурядових екологічних організацій полягає в тому, що зобов'язання повинні покладатися не на Сторони Конвенції, а на юридичних осіб у даних секторах. У такому випадку можна буде уникнути ситуації, коли власники морського чи авіаційного транспорту будуть реєструвати свої компанії в країнах, що розвиваються, для уникнення сплати за викиди парникових газів.

Також викиди від міжнародного авіаційного та морського транспорту мають бути включені до національних інвентаризацій Сторін в рамках РК ООН ЗК.

Щодо відповідальності за невиконання міжнародних зобов'язань

Механізм дотримання міжнародних зобов'язань встановлюється з метою цілковитого виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань, відкритості та прозорості їх запровадження. Питання виконання взятих на себе зобов'язань є дуже важливим, тому повинна бути встановлена чітка процедура контролю та відповідальності за ті чи інші порушення. Відповідальність може полягати у накладенні фінансових санкцій, перегляді питання щодо можливості брати участь у механізмах торгівлі квотами на викиди парникових газів та ін.

Звітування уряду в Секретаріат РКООНЗК про хід дотримання міжнародних зобов'язань повинно відбуватися не рідше одного разу на рік. У разі, якщо в річних звітах буде з'ясовано, що досягнути взяті на себе зобов'язання країні не вдається, секретаріат РКООНЗК пропонуватиме Стороні переглянути свою політику та підготувати детальний план досягнення зобов'язань зі скорочення викидів парникових газів. Тобто пропонується, що допоміжний орган з дотримання РКООНЗК сприятиме виконанню сторонами взятих на себе зобов'язань, надаватиме допомогу Сторонам у цьому, а у випадку виявлення певних недоліків намагатиметься спільно із Стороною вирішити проблему. Але, якщо надалі в ході виконання угоди буде видно, що сторона не в змозі

виконати взяті на себе зобов'язання, то вона сплачуватиме заставу, яка розраховуватиметься пропорційно до об'єму прогнозованого перевищення кількості викидів. Якщо до кінця звітного періоду Сторона виконає свої зобов'язання, тоді кошти їй повертаються. Якщо Стороні не вдасться скороти викиди відповідно до взятих на себе зобов'язань, то заплачена сума не повертатиметься, а скеровуватиметься у Кліматичний фонд і дані кошти витрататимуться на проекти адаптації та скорочення викидів парникових газів у країнах, що розвиваються.

При цьому громадськості повинні бути доступні проекти звіту щодо виконання взятих на себе зобов'язань, з можливістю надавати свої коментарі та зауваження про хід виконання тих чи інших зобов'язань у відповідний орган РКООНЗК.

Основні принципи Організації про доступ до інформації, участь громадськості та доступ до правосуддя з питань довкілля повинні бути закладені в тексті нової міжнародної угоди зі зміни клімату. Повинна бути передбачена процедура звернення представників громадянського суспільства до відповідних органів секретаріату РКООНЗК з повідомленням про порушення державою тих чи інших взятих на себе зобов'язань з метою їх подальшого усунення.

У позиції України повинно бути висловлене чітке бачення української сторони механізмів дотримання та виконання нової міжнародної угоди зі зміни клімату.